

ACC. N:R. M. 12786: 1-9

Landskap: Skåne

Upptecknat av: lantbr. Frans Mårtensson

Härad: Järrestad

Adress: Brantevik

Socken: Ö. Möbbelöv

Berättat av: Densamma

Uppteckningsår: 1953

Född år 1877 i Ö. Möbbelöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Allmogens sittmöbler. s. 1-9.

(beckn. i sid. 3, 6 o. 8.)

Lu F 94.

Bänkar

ACC. N:R M. 12786:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 94

1

Ad jag här nämner om sittbänkar i allmo-
hem. Härär från mitt barnoms hem i slutet av
70 talet och början på 80 talet förra seklet.

Längs skugans ena långvägg, den som vette mot
gårdsplanen, stod en omålade hemmaarbetad trä-
bänk. Vid hörnet längst uppe stod det omålade
långbordet med sin korta sida mot denna bänk, och
här hade hufvudern jämte hufvudern sina plat-
ser vid måltiderna. Denna plats kallades i dagligt
tal för: "Fars föränne". Men också för "Högsälet".

Längs bordets långsida mot andra väggen var en
likadan bänk placerad där bäste drängen, "gårds-
drängen" satt närmast hufvudern med de andra
drängarna efter, efter rang och med "hören" ypperst.
Vid bordets andra långsida, som vette utåt skugan,
satt pigan och barnen när sådana fanns.

1) Dessa bänkar voro smala, och därför endast avsed-
da att sitta på. Men det förekom även bänkar

Bänkar

ACC. N:R M. 12786:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

med sidor och bottnar i med ett löst trälock över.
I sådana bänkar förvarades sängkläder och varje-
hands. Sådana bänkar voro vanligen målade och
ansågos finare. Bänken för fjäderfä kallades:
"Gäsbänken" och hade sin plats mellan ingångs-
dörren från förflygan och järnugnens. I den-
na bänk skulle gäsen ruva fram sina ungar.

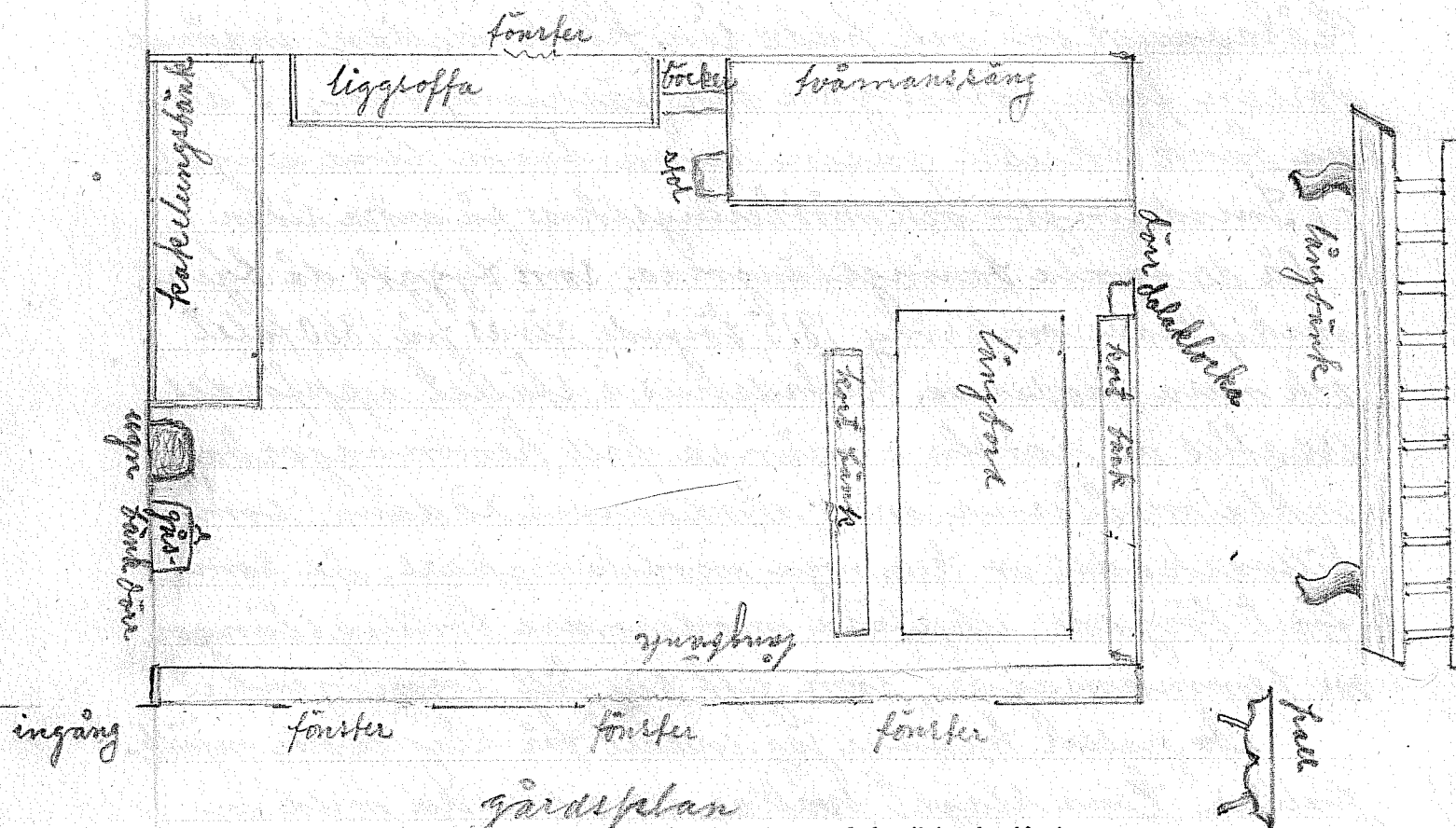
(Inrednings- och möbleringsskiss på andra sidan)

Då de gamla boningslängorna, som byggts då byn
enskiiftades omkring 1815, började rivas på 1860-talet
och mera moderna bostadshus i stället uppfördes,
ersattes de gamla, i många fall hemmagjorda
enkla möblerna, med modernare sådana, som
färdigverkades av kunniga möbelsnickare. De som
först började uppföra modernare boningslängor,
var hemmansägare, som gift sig till förmögenhet

Av prallar känner jag endast två slag utom mjölk-
prallar. Ena slaget prallar voro runda med en

M. 12786:3.

Landskap: *Skåne*
 Härad: *Järeslöv*
 Socken: *Östra-Nöbbelöv*
 Uppteckningsår: *1953*
 Berättare: *upptecknaren*
 Berättarens yrke: *lantbrukare*
 Berättarens adress: *Brantevik*
 Född år *1877* i *Ö. Nöbbelöv*
 Upptecknare: *Frans Kärleusson*, Brantevik

Pallar

ACC. N:R M. 12786: 4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

diameter av omkring 30 centimeter, med 3 svarvade ben och slöpprade med hemvävt tyg som överdrag. Av dessa slags pallar fanns från Sjöeken i många hem och hade använts vid ägar-
nas vigsel och kallades därför "brudpallar".

Det andra slaget pallar var i likhet med skinnen, hopslagna av trädlappar och användes av mor i huset vanligen då hon satte och kar-
da ull eller sticka strumpor. Pallen som använ-
des då man skulle gå i säng var något högre. Mjölkpallarna var somliga halvrunda med tre ben, men en del fyrkantiga med fyra snett
utåt riktade ben. Men det fanns mjölkare som
sutto på den träskoklädda foten, med träsko-
näsan riktad i jorden och vilade så på träskons
bakstycke.

3) Stolar. Samtidigt med att man hade bänkar
runt väggarna hade man endast en stol i var-

Stolar

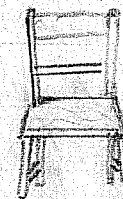
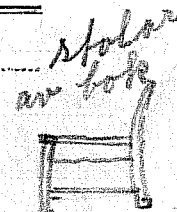
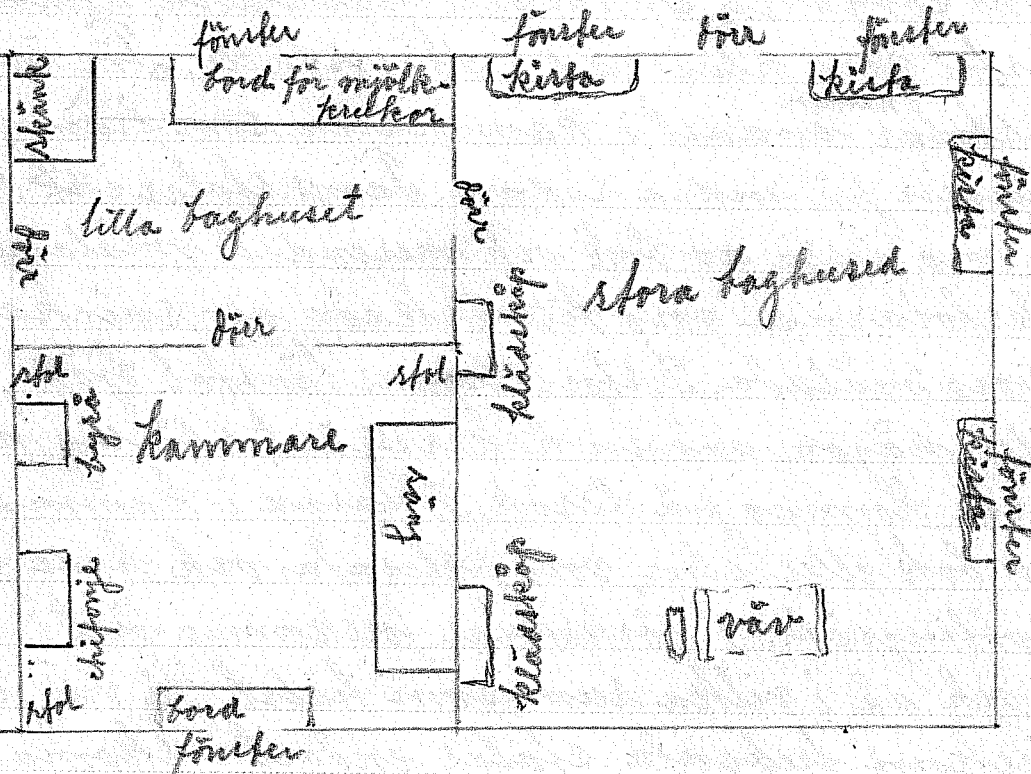
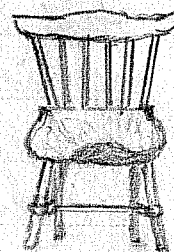
ACC. N:R M. 12786: 5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

dagstugan, den kallades länstol, hade i många fall resår, eller var annars stoppad och överklädd och hade armstöd. Den var vanligen placerad vid sängens fotgavel. Fanns inte gästbänk, kunde en enkel stol vara placerad i dens ställe. För öfrigt fanns stolar ^{närvar} endast i kammaren, som framgår av skissen på andra sidan. Fanns stolar i ~~st~~ daghusen voro dessa av bok, och merendels omålade.

Björkstolarna voro tillverkade av snickare och voro målade. I stordagans länstol bjöds prästen eller någon annan hedersgäst slå sig ned, så dessa komms på besök. Stolar i kammaren voro av bok eller alm, voro polerade och hade flädd rotingsits. Björkstolar förekommo först i senare tid och då i vilka rum som helst. Så vitt jag vet förekom frebenta stolar endast i skomakareverkstäder.

12786:6.

Landskap: *Skåne*Berättare: *upptecknaren*Härad: *Järrestad*Berättarens yrke: *lantbrukare*Socken: *Östra Limris Nöbbelöv*Berättarens adress: *Brantevik*Uppteckningsår: *1953*Född år *1877* i *Ö. Nöbbelöv*Upptecknare: *Frans Karlsson Brantevik**stort fäga**stol av björk*

Stolar

ACC. N:R M. 12786:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gungstolar med de långa gänglarna äro de av mig äst kända. Doro vanligen fabriksfärdverka och av björk och voro vanligen svartmalade med vita ränder med förgyllt avtryck i sifsen och på nackstödet. Med sina långa gänglar togo de stort utrymme i rummen och ersattes i början av detta århundradet av gungstolar med korta gänglar och ställda på särskilt underrede vid vilket de voro fästade med spiral fjädrar i sidorna. Dessa stolar voro fabriksarbetade av aln, och voro polerade. Barnstolarna äro vanligen konstruerade med hjul, breda, med snett utfärdade ben, i sifsen en rund öppning så stor att ett ettårsbarn där får plats. Då hjulen äro vridbara kan barnet föra stolen åt vilket håll det önskar. Hoppstolar föra komma i bruk för 50 år tillbaka. I finare familjer ännu tidigare. De stoppade stolarnas

M.12786:8,

Landskap:

Skåne

Berättare:

upptecknaren

Härad:

Färrestad

Berättarens yrke:

lantbrukare .

Socken:

Östra Nöbbelöv

Berättarens adress:

Brantevik

Uppteckningsår:

1953

Född år

1877

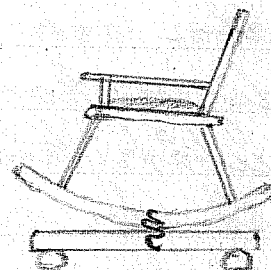
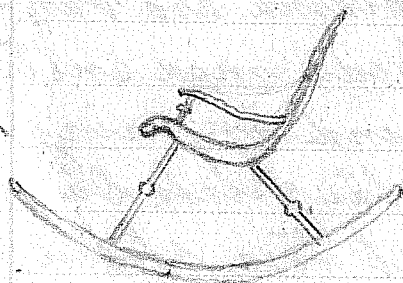
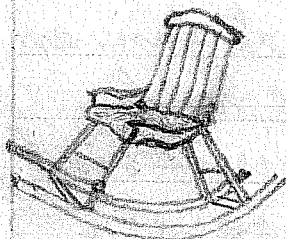
i

Ö.

Nöbbelöv

Upptecknare:

Frans Persson Brantevik

Stolar

ACC. N:R M. 12786:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lycks nu inte vara moderna längre. Pinnstolarna hade vanligen 6 ä 7 svarvade pinnar i ryggstödet. De gamla omålade bokträdstolarnas sitsar voro fyrkantiga med räta hörn, och något avsmalnande mot ryggstödet. Dessa stolar voro tillverkade av ägaren, eller av någon slöjdkunnig person. Pinnstolarna köptes dels på marknader och dels beställde man dem av någon snickare som ansågs vara kunnig i möbeltillverkning. I Timråhamn fanns för omkring 75 år sedan en möbelsnickare som hette Björklund, som ansågs vara mycket skicklig i sitt yrke. Själv äger jag en byrå tillverkad av honom samt någon annan sak. På Brantevik fanns på samma tid en snickare som hette Nordström, som också ansågs som kunnig i möbeltillverkning.